

Vänsterpress om Coronapandemin – mitten av maj 2020

Tidigare artikelsamlingar: [Vänsterpress om Coronapandemin – mitten av april 2020](#),
[Vänsterpress om Coronapandemin – slutet av april 2020](#), [Vänsterpress om Coronapandemin –
början av maj 2020](#) och [Vänsterpress om Coronapandemin – början av maj 2020 \(nr 2\)](#)

Se även: [Internationell press om Corona – mars 2020](#), [Coronavirus – Apokalypsen?](#) av Phil
Hearse, [Antikapitalism i COVID-19:s tid](#) av David Harvey och [Perspektiv på Corona-krisen –
april 2020](#).

Martin Fahlgren 17/5 2020

Innehåll

eFOLKET	1
<i>USA blockerar hjälp – Kuba hjälper 22 länder</i>	1
Flamman	1
<i>Så mäter corona vår människosyn</i>	1
Internationalen	2
<i>Radikalisering i Coronatider</i>	2
<i>Den globala kapitalismen är svarslös inför pandemin</i>	4
Offensiv	6
<i>Därför drabbas Haninge hårdare av covid-19</i>	6
<i>20 år av nedskärningar bakom dagens kris i äldreomsorgen</i>	7
Proletären	9
<i>”Vi betalar inte”</i>	9
<i>Liberale göteborgspolitikern: Rätt till heltid orsak till smittspridning på äldreboenden</i>	10
<i>Striden om strategierna</i>	10
Revolution	12
<i>Covid-19 och förorten: ”Det handlar om klass, inte etnicitet”</i>	12

eFOLKET

USA blockerar hjälp – Kuba hjälper 22 länder

Per-Olov Lennartsson

eFOLKET 15/5 2020

Under de senaste månaderna har regeringar, FN, påven, religiösa samfund, artister och otaliga parlamentsledamöter krävt att USA häver sina sanktioner mot en rad länder. Sanktionerna har lett till att dessa länder inte kan importera livsviktiga mediciner och utrustning för att bekämpa covid-19.

USA gör dock tvärtom. Den senaste tiden har sanktionerna skärpts mot länder såsom Iran, Venezuela och Kuba. Josep Borrell, EU:s talesperson för utrikesfrågor och säkerhetspolitik har sagt att inga sanktioner får förhindra kampen mot coronapandemin. FNs generalsekretär, António Guterres har krävt att sanktionerna upphör. USA har bland annat hindrat ett flygplan med skyddsmasker, respiratorer och annan medicinsk utrustning från ett kinesiskt företag som skickats till ett 50-tal länder från att leverera till Kuba.

I en artikel i den ansedda medicinska tidskriften [The Lancet](#) varnas för att historien skall upprepa sig och nämner de mer än en halv miljon irakiska barn som dog som en följd av sanktionerna på 1990-talet.

Kuba, med en väl utvecklad och av FN lovordad hälsovårdssektor och den högsta läkartzäten i världen, har däremot svarat positivt på vädjan om hjälp från många länder. Landet delar nu liksom under Ebola-epidemin i Västafrika 2014-2015 solidariskt med sig av sina begränsade resurser. Idag finns kubanska läkarbrigader i 22 länder, inklusive Italien och Andorra i Europa.

Så utfaller jämförelsen mellan lilla, blockerade Kuba och stora, mäktiga USA. Det ena landet erbjuder hjälp och hälsa, det andra sanktioner som leder till oerhört lidande och död.

Flamman

Så mäter corona vår människosyn

Per Björklund

Flamman 14/5 2020

Coronapandemin blottar hur samhället faktiskt värderar sina gamla och svaga – och det är ingen vacker syn. När krisen är över måste solidariteten med samhällets mest utsatta öka.

”Ett av den svenska strategins två ben har haltat”, konstaterade Vänsterpartiets tidigare äldreborgarråd i Stockholm, Clara Lindblom, i [Flammans karantänpodd](#) (1/5) härom veckan. Trots allt tal om vikten av att skydda riskgrupper och inte minst de äldre så har smittan kommit in på äldreboenden runt om i landet. Av över 3 000 svenskar som dött i covid-19 hittills har nästan hälften levt på boenden. Det som inte fick ske har skett om och om igen. Misslyckandet är systematiskt.

Hur många som kommer dö i förtid av corona och hur många som kunde ha räddats kan vi inte veta i dag. Men den debatt som kommit igång om äldreomsorgen måste fortsätta. Inte bara för de äldres skull, utan också för att den säger något om vårt samhälle.

Särskilt illa har det varit i Stockholm, där den blågröna majoriteten varit plågsamt långsamma med kraftfulla åtgärder för att begränsa smittan. Att 60 procent av äldreomsorgen i Stockholms stad är privat har knappast gjort saken bättre – om inte annat så är det knappast effek-

tivt att samordna 91 olika aktörer i en akut kris. Men det ser inte mycket bättre ut i kommuner med helt kommunal äldreomsorg eller där Social-demokraterna styr i åratal.

Efter att Södermanlands Nyheter och Eskilstuna-Kuriren avslöjat att kommunerna i Sörmland medvetet mörkat smittspridningen inom äldreomsorgen för medier och allmänhet – och raderat mail för att sopa igen spåren – har vittnesmål från anställda runt om i länet strömmat in. Personal som tidningarna pratat med har bland annat arbetat utan skyddsutrustning även när brukare haft tydliga symptom, tvingats gå mellan avdelningar med konstaterad smitta och i minst ett fall fått sin timanställning avslutad efter att ha följt myndigheternas rekommendationer och stannat hemma vid sjukdom. Även 1177 Vårdguidens personal vittnar om att många som ringer upplever sig pressade av sina chefer att gå till jobbet inom äldre-omsorgen trots sjukdom.

Att underbemanning, pressade scheman och otrygga anställningar skulle skapa problem vid en akut kris kan knappast komma som en förvåning för någon. Och även om mycket hade kunnat göras annorlunda de senaste veckorna och månaderna, så kommer det att ta lång tid att åtgärda de grundläggande systemfelen. På 80-talet träffade en anställd inom hemtjänsten i snitt fyra brukare under ett arbetspass, år 2015 var den siffran uppe i femton. Det handlar om en långvarig, successiv försämring vars dödliga konsekvenser vi ser tydligt i dag.

”Det känns som att våra anhörigas liv är mindre värda. Det finns inte tillräckligt med resurser till våra gamla”, säger en anhörig efter att minst 8 av 33 boende på ett boende i Gnesta kommun dött i corona. Och rent krasst är det sant. Om ”improduktiva”, sjuka äldre var lika mycket värda skulle äldreomsorgen knappast se ut som den gör i dag. Geriatrik skulle inte stå längst ned på statusstegen bland specialiteter inom vården och multisjuka äldre skulle inte vara ”något av det ocoolaste som finns för oss i sjukvården”, som AT-läkaren Fanny Nilsson konstaterar i Dagens Arena (9/5).

För oss inom vänstern är slutsatserna av coronakrisen självklara. En starkare gemensam välfärd gör oss inte bara bättre rustade för nästa kris – hur vi tar hand om våra äldre är också ett mått på vår människosyn. Men om det är något vi kan lära av de senaste decenniernas utveckling är det att känslan att samhället svikit lika gärna kan få motsatt effekt: ökad efterfrågan på individuella lösningar, privata sjukförsäkringar och trygghet efter bärkraft. Hur Sverige och världen kommer se ut efter coronapandemin är långtifrån givet. Det avgörs de kommande veckorna, månaderna och åren. Det enda vi kan göra är att organisera oss och ta fajten för ett samhälle byggt på ömsesidig solidaritet snarare än egoism.

Internationalen

Radikalisering i Coronatider

Emma Lundström

Internationalen 15/5 2020

- ▶ **Proteströrelser med krav på hyresfrihet**
- ▶ **Kampanjen flagga gult pågår i Sverige**
- ▶ **Hyresstrejk i New York vid Goodwin Place**

I Coronakrisens spår spirar en proteströrelse. Det handlar om hyresgäster som har fått svårt att betala hyran på grund av sjukdom, vård av anhörig eller för att de har kastats ut i arbetslöshet. Såväl i New York som i Sverige.

Här hemma började det med kampanjen **Flagga gult** i Stockholmsförorten Husby. Namnet är hämtat från att fartyg hissar gul flagg om de satts i karantän med anledning av smitta. Kampanjen har nu spridit sig, både till andra delar av Stockholm och till övriga landet. Den består

dels av en namninsamling på MittSkifte för kravet på hyresfrihet under maj, juni och augusti för alla som bor i hyresrätt, dels av en uppmaning att alla som stödjer kampanjen ska hänga ut ett gult tygstycke från balkongen eller fönstret.

Orter som Skärholmen, Vårberg och Vällingby har följt Husbys exempel. Vårbergsbon Alva Nissen tycker att hyresgäster har blivit orättvist behandlade jämfört med andra boendegrupper i samhället. ”Näringslivet och företagen får stöd och bostadsrättsinnehavare och villaägare får sänkta amorteringskrav, men hyresgästerna har inte fått något stöd. Innan vi började med det här trodde vi att det skulle komma något stöd från regeringen också till hyresgäster men så har det inte blivit trots att väldigt många har drabbats”, säger hon till lokaltidningen Mitt i Söderort.

Protesterna i Sverige är inspirerade av det som just nu sker i USA. Där har politiker på vänsterkanten lagt fram förslag om att boende ska slippa betala hyror och räntor under den pågående krisen. Minnesotas Ilan Omar har gjort detta som ledamot av Representanthuset och Julia Salazar har gjort detsamma i New Yorks delstatsparlament.

Just delstaten New York, och i synnerhet New York City, har drabbats extra hårt av Covid-19. De hyresstrejker som blossat upp i USA har också sitt epicentrum i New York City. En av dessa hyresstrejker startade i april vid Goodwin Place i stadsdelen Brooklyn. Två av de ledande organisatörerna där, Fox Rinne och Lucy Picocchi, intervjuades 10 maj i tidskriften *Jacobin* och beskriver både bakgrunden till strejken och hur den hänger ihop med annan aktivism i New York.

För Fox Rinne var hyresstrejken en ren nödvändighet. Som förskolelärare blev hon av med jobbet när skolorna stängde och har därför varit utan inkomst i över två månader. För att inte sitta sysslös satte hon och hyreskamraten upp lappar i trappuppgången där de erbjöd sig att hjälpa till med exempelvis matinköp. Det ledde till att de boende startade en gruppchat där den viktigaste frågan snabbt blev hur de alla klarade av att betala hyran. Det enkla svaret var att många faktiskt inte kunde det, eftersom de blivit av med jobbet: ”Vi frågade människor om de hade förlorat jobbet, hur de hade det, huruvida de kunde betala aprilhyran och om de, oavsett situation, var villiga att strejka i solidaritet för att skydda oss som inte har råd, från att tvingas stå ensamma mot hyresvärden.”

Lucy Picocchi var en av de människor som utan en sekunds tvekan solidariserade sig med de hyresstrejkande. Hon hade blivit permitterad när museet hon arbetade på stängde, men är en av de lyckligt lottade som får 600 dollar i veckan som en del av ett federalt stödpaket. Hennes erfarenheter av organisering och aktivism kom väl till pass.

Organisatörerna beskrev situationen i ett brev till hyresvärden, förklarade att de bildat en lokal hyresgästförening och uppmanade värden att inleda förhandlingar. Efter ett antal videosamtalsmöten och gruppchattar hade de fått 43 av 50 boende att skriva under brevet.

Hyresvärden, företaget Dome Property Management, försökte tvinga de boende att förhandla individuellt med ett erbjudande som bara bestod av en avbetalningsplan. För Lucy Picocchi var det tydligt att företagets taktik bara gick ut på att försöka splittra hyresgästerna: ”Vi visste att om vi inte håller ihop, om vi försöker förhandla individuellt, då kommer det inte att bli någon egentlig förhandling. Vi insåg att vi måste se till att vi fick förhandla kollektivt.” Plötsligt en dag kände flera av de boende att de luktade gas i huset. En av dem ringde till företaget och rapporterade att det verkade ha uppstått en gasläcka i fastigheten. Svaret hen fick var att hyresvärden ville ha sin hyra. Då ringde de boende till gasleverantören som efter en inspektion konstaterade att det verkligen rörde sig om en gasläcka. En läcka som hyresvärden valt att ignorera på grund av hyresstrejken.

Fox Rinne beskriver hur de insåg vikten av att dokumentera händelserna: ”Vi skrev ner alla överträdelser, brott mot byggregler och dylikt så att det skulle finnas nedtecknat på papper.” Detta gjordes för att hyresgästerna skulle ha något att visa upp om de skulle dras inför domstol.

De strejkande hyresgästerna i New York har också varit i kontakt med delstatssenatorn Julia Salazar angående lagförslag som ska skydda hyresgästerna. ”Det är trevligt att ha politiker som verkligen känns nära knutna till sitt lokalsamhälle och som också delar vår kritik av de som för närvarande sitter vid makten”, säger Lucy Picocchi.

De krav som hyresgästerna nu ställer handlar om hyresfrihet för alla som påverkats av Covid-19, inga förseningsavgifter, inga rättsliga följder eller hämndåtgärder. De kräver också att reparationer genomförs, en genomstädning av fastigheten samt att deras hyresgästförening erkänns. Till stöd för sin hyresstrejk tar de historiska exempel. I början av 1900-talet växte en stark hyresgäströrelse fram i New York City. Genom just hyresstrejker och andra massaktioner lyckades den tvinga fram politiska beslut om hyresreglering och skydd för hyresgäster som existerar än idag.

För de hyresstrejkande vid Goodwin Place är deras kamp också en del av en större rörelse bland annat för högre löner, sjukersättning, bättre arbetsvillkor och förbättrad hälso- och sjukvård. ”Den här pandemin har avslöjat alla orättvisor angående bostäder, arbete, situationen i fängelser samt inom hälsovården. Det är inte någonting nytt. Problemen har existerat men de har blivit värre”, konstaterar Lucy Picocchi i Jacobin.

Hon hoppas att protesterna ska leda till att hyresgäster inser vilken makt de har om de går samman och genomför direktaktioner: ”Det är den stora lärdomen man kan dra från att studera hyresgästaktivismens historia. I början av 1900-talet insåg människor att även om hyresvärdar hade mycket pengar så var de få till antalet. Hyresgästernas styrka ligger i hur många vi är.”

Den globala kapitalismen är svarslös inför pandemin

Håkan Blomqvist

Internationalen 15/5 2020

Att ett influensavirus skulle utlösa en så stor kris i det ekonomiska och politiska systemet var ingen beredd på, varken på höger- eller vänsterkanten. Någon annan mänsklig lösning än att söka en väg ut ur kapitalismen ser inte Håkan Blomqvist.

Det var inte riktigt så här vi hade föreställt oss den, kapitalismens värsta kris sedan 30-talsdepressionen. Men det är alltid något som utlöser en kris. Börskraschen 1929, oljekrisen 1973, Lehman Brothers 2008... När kapitalismens inneboende motsättningar, mellan vinstdrift och behov, mellan utbud och köpkraft, för att inte tala om den mellan rovdrift och hållbarhet nått kritiska nivåer kan det hela punkteras. Att det sker genom ett virus har tagit de flesta av oss, även i vänstern, med överraskning. Så brukar det vara.

Människors förväntningshorisont präglas av erfarenheten. Pandemier under den moderna kapitalismens århundrade fick inte liknande följder som nu, trots enorma dödstal. Globala ”lock downs” förekom inte under spanska sjukan, asiaten och hongkonginfluensan eller andra förödande smittor som polio, TBC eller mässling.

I den nyliberala globaliseringens och produktionskedjornas tid blev reaktionen en annan. Orsak? En realistisk riskbedömning i vårt nu så sammanflätade världssamhälle? Eller en klasspolitik mot världsproletariatet av kroppsarbetare som likt forntidens leprasjuka ska hållas borta från de bättre ställdas världar? Antagligen är det en kombination av båda.

I vänstersammanhang, som i övriga samhället, korsar tolkningar, strategier och argument varandra. Här förespråkas akut isolering och nedstängning, i kritik mot makthavare av typen Trump, Bolsonaro och andra som länge nonchalerade hoten. Här förekommer å andra sidan opposition mot regeringar och myndigheter som anklagas för att just genom lock downs undertrycka samhällsprotester, som i Chile, Hongkong och Ryssland.

I förhållande till svenska myndigheters smittskyddsstrategier har debatten inte varit mindre polariserad. Ytterligheterna är ”Anders Tegnell fan club” å ena sidan och konspirationsteorier om en slags eugenisk svensk utrensningsplan av ”de svaga”, å den andra.

Att Folkhälsomyndigheten trots goda ambitioner också gjort felbedömningar tycks uppenbart. Det var redan i början av mars som myndigheten trodde att smittan hade ”nått en topp” och snart skulle ”klinga av de närmaste dygnen” (DN 6 mars). Risker för spridning knöts helt till utlandsresenärer. När det stod klart smittan hade bredare fäste gällde det framförallt att skydda de äldre, särskilt på äldreboenden. Men följderna av bristen på skyddsresurser, fast anställd personal och organisation underskattades liksom behoven av akutåtgärder som testning och personlig skyddsutrustning. Det räckte inte med besöksförbud. Och detta trots att myndighetens egna inventeringar pekat på att just bristen på skyddsutrustning utgjorde en allvarlig fara när regionerna övergått till ”just in time”-leveranser. ”Det är IKEA-syndromet, inget finns på plats utan det är alltid på väg någonstans. Det gäller även sjukvården, många sjukhus får leveranser flera gånger per dag med olika saker. Det är väldigt olyckligt. Jag hoppas att vi verkligen drar lärdom av det den här gången, för det har vi inte gjort tidigare”, ansåg Anders Tegnell (DN 14 mars).

I pressen mellan resursbrist och smitta har häpnadsväckande insatser gjorts av personal och andra för att med kreativitet och energi möta svårigheterna, i stort och smått. De visar människans förmåga till mobilisering inför till synes omöjliga uppgifter, även inför framtidens nödvändiga omställningar. Men just i skärningspunkten mellan brist och behov görs också plågsamma, ibland begripliga avvägningar men också obegripliga eller förkastliga prioriteringar av myndigheter, kommunala och regionala ledningsfunktioner och inom vård- och omsorgskedjan. Priset kan ha varit onödig smittospridning och offer som kanske kunde ha undvikits.

Dagens Nyheters chefredaktör Peter Wolodarski tillhör kritikerna av den svenska strategin. Han har låtit publicera internationella exempel på andra vägar, som de nordiska grannländernas, Sydkoreas och Taiwans. Men även alarmerande rapporter inifrån äldreboenden, hemtjänst och storsjukhus. Och därigenom mött hård kritik för ”populism” och ”kunskapsförakt”. Hans uttalade utgångspunkt har varit att samhället måste söka rädda varje liv och se varje död som ett misslyckande, eller med judiska Talmuds formulering: ”Den som räddar ett liv räddar hela världen.” (DN 12 april).

Det är nog en utgångspunkt som de flesta vill dela, men som samtidigt kolliderar med många realiteter, bland annat den brist, de nedskärningar och det marknadskaotiska sönderfall som orsakats av just den nyliberala kapitalism som Dagens Nyheter företräder. ”Inget modernt samhälle kan tolerera massdöd”, skrev Wolodarski (22 mars). Men det är ju just vad den moderna kapitalismen gör hela tiden. Femtontusen barn under fem års ålder dör varenda dag på grund av bristsjukdomar, hunger och orenat vatten, över fem miljoner 2018. Över 800 miljoner människor lider av hunger och svält. Det leder till sjukdom och förtida död. Enligt FN avlider 41 miljoner människor årligen, 80 procent i den fattigare världen, av sjukdomar som kan botas... Massdöd är en integrerad del av en världsordning där företagsvinst, kapitaltillväxt och privatintressen utgör måttstock.

Det lär vi få uppleva än mer skrämmande exempel på när Coronapandemin följs av en global fattigdoms- och svält pandemi. Inför den står global kapitalismen svarslös. Den som hoppas att samhället ska göra allt för att rädda varje liv, bör göra gemensam sak med alla som söker

överskrida kapitalismens ramar. I en mänskligare samhällsordning grundad på behov och solidarisk jämlikhet kan fler människor få möjlighet att ta tillvara sin enda livschans.

Offensiv

Därför drabbas Haninge hårdare av covid-19

Mattias Bernhardsson

Offensiv 13/5 2020

Sent på tisdagskvällen den 5 maj presenterade Region Stockholm nya siffror över hur många som avlidit i covid-19 i regionen. Haninge hade då 55 avlidna i covid-19, en ökning på 10 på en vecka. Haninge hade 289 bekräftade fall av smitta, en ökning med 35 procent på en vecka, att jämföra med en snittökning på 20 procent i hela regionen.

Epicentrum är äldreomsorgen, där smittan spridit sig snabbt bland både anställda och boende: – Jag var jätteförsiktig, använde handskar, tvättade och handspridade ordentligt. Ändå smittades jag. Jag fick rethosta, följt av feber, muskelvärk, andningssvårigheter och tappade även smak- och luktsinne, berättar Yorgina Zaknoun, en av de anställda som har testats positivt de senaste veckorna.

Sett till överdödlighet jämfört med tidigare år är Haninge den tredje värst drabbade kommunen (av alla landets 290 kommuner) enligt SCB med en överdödlighet på 183 procent. Så många som en femtedel av alla smittade i Haninge – 21 procent – har avlidit. Bara Sundbyberg, Upplands Bro och Sollentuna har högre dödlighetsgrad bland regionens kommuner. – Det är alarmerande att hälften av de över 70 år som har avlidit är boende på äldreboenden (Dagens Medicin). Trots detta kommer det inga nationella riktlinjer med skall-krav om hur smittspridningen på äldreboende ska förhindras, säger Katja Raetz, sjuksköterska och aktiv i Rättvisepartiet Socialisterna.

Det finns en rad förhållanden i Haninge (och andra hårt drabbade områden) – främst i äldreomsorgen – som bidrar till att fler utsätts för en större mängd exponering av covid-19 än i andra jämförbara kommuner:

- Trångboddhet och generellt större ohälsa i Haninges mest socialt utsatta arbetarstadsdelar.
- Många har flera otrygga anställningar och kan som arbetare inte ”jobba hemifrån” som mer välbeställda kan.
- 12-timmarsspansen i Haninges äldreomsorg innebär att anställda är utsatta för en större risk att exponeras. Detsamma vad gäller mer beordrad övertid och fler beordrade dubbelpass.
- Högt andel timvikarier i äldreomsorgen och i hemtjänsten. Timvikarier innebär en stor genomströmning av många olika personal bland de äldre och innebär ökad risk för de äldre att smittas. Timanställda har ingen sjuklön och det finns risk att sjuka fortsätter att jobba för att kunna betala hyran.
- Stor andel av Haninges hemtjänst är upphandlad till vinstdrivande privata kapitalister. Många av dessa brister i rutiner och har satt i system att bara timanställa. Genomströmningen av olika anställda per brukare är mycket stor.
- Det finns inga särskilda avdelningar för smittade. Anställda har berättat att det har hänt att smittade går runt på sin avdelning bland andra boende.
- Anställda började inte testas för covid-19 förrän långt in i april.
- Försämrade bemanning på äldreboendena i Haninge innebär att färre måste göra mer och utför fler arbetsmoment där risk för smitta finns.
- Stor brist på skyddsutrustning på äldreboenden och i hemtjänsten. Dessutom blir anställda tillsagda att de inte får använda skyddsutrustning såvida inte en sjuksköterska eller gruppchef bekräftat misstanke om smitta (!).

- I flera fall när boende på Haninges äldreboenden har fått allvarliga andningssvårigheter har de nekats intensivvård. Även när det har funnits platser på sjukhusens IVA-avdelningar har äldre inte fått placering, i strid mot Regionens riktlinjer som säger att prioritering skall göras först när alla IVA-platser är fullsatta.
- Kommunen upprätthåller inte besöksförbudet på alla äldreboenden. På flera boenden har chefer beslutat om ett stort antal dispenser från besöksförbudet.

Grunden för nästan alla dessa brister är nedskärningspolitiken. Rättvisepartiet Socialisterna kräver nu att kommunledningen tar sitt förnuft till fånga när så många liv står på spel.

Rättvisepartiet Socialisterna kräver bland annat:

- Massiv satsning på covid-19-avdelningar.
- Stoppa nedskärningarna.
- Höj bemanningen, kraftigt höjda löner för att locka fler till detta så viktiga och samhällsbärande arbete.
- Ta bort de påtvingade 12-timmarspassen.
- Återta den privata hemtjänsten i kommunal regi.
- Ordna säkra resor för anställda till och från boendena.
- Ge all personal trygga anställningar och de boende riktig kontinuitet.
- Ställ krav på fler IVA-platser och full finansiering från staten till kommuner och regioner.

20 år av nedskärningar bakom dagens kris i äldreomsorgen

Per Olsson

Offensiv 13/5 2020

Kommuner och regioner behöver ett årligt tillskott på omkring 50 miljarder kronor för att klara krisen och påbörja en nödvändig upprustning (Foto: CC).

Trots alla risker och den berättigande oron samt fortsatt snabb smittspridning har allt fler regeringar börjat lätta på restriktionerna och öppna upp sina ekonomier. En för tidig öppning

kan inom några veckor följas av att smittspridningen tar fart igen, som i exempelvis Singapore och som den har börjat göra i Kina och Sydkorea. Utvecklingen i dessa länder sänder varningar om vad som kan ske i USA, Ryssland och flera EU-länder.

Över 4 miljoner människor i världen rapporterades den 11 maj vara smittade och nära 300 000 hade dött i viruset, 200 000 fler döda sedan den 11 april. Men siffrorna anger bekräftade fall; det verkliga antalet smittade och döda är betydligt högre.

I Sverige rapporterades 3 256 dödsfall i måndags och totalt 26 670 bekräftade fall. Av de avlidna var 90 procent 70 år och äldre, hälften av dem bodde på äldreboende och en fjärdedel hade hemtjänst.

Efter mer än två månader av smitta råder det fortfarande en skriande brist på skyddsutrustning.

”Bara fyra av tio av sjuksköterskorna upplever att de har fått tillgång till den skyddsutrustning som hade behövts under mars och april. Regionernas oförmåga att ge personalen rätt skydd har lett till ojämlig vård och utsätter de som nu arbetar i vårdens och omsorgens frontlinje för oro och risk” (Vårdförbundets ordförande Sineva Ribeiro på DN Debatt på den internationella sjuksköterskedagen den 12 maj).

”**Det är extremt viktigt** att skydda de äldre”, sa både regeringen och Folkhälsomyndigheten när smittan började få fäste i början av mars. Men två månader senare får såväl regeringen som myndigheterna erkänna att ”vi misslyckades med att skydda de äldre. Coronakrisen visar att det är svårt att få äldreomsorg att fungera” (statsminister Stefan Löfven den 8 maj).

”Jag blev förvånad när jag insåg hur illa rustad äldreomsorgen var. Det tycker jag är ganska anmärkningsvärt”, sa Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlson i SVT:s Agenda i söndags.

Men efter två årtionden av ständiga nedskärningar och privatiseringar av äldreomsorgen saknar alla uttalanden om att ”vi visste inte” trovärdighet. Krisen inom äldreomsorgen är politiskt skapad. Äldreomsorgen har utsatts för neddragningar på sammanlagt 23 miljarder kronor de senaste 20 åren. Idag träffar en äldre med behov av hemtjänst i snitt 16 olika personer under en tvåveckorsperiod, en ökning från 12 personer sedan 2007.

96 procent av kommunerna planerar ytterligare nedskärningar i äldreomsorgen i år. ”Sparbehovet bedöms till mellan 2,5 och 3,5 miljarder kronor år 2020. Den mest detaljerade beräkningen pekar på det största sparbehovet. Sparbehovet mildras av de tillskott som har aviserats av regering och riksdag. Men tillskotten innebär inte att äldreomsorgen slipper spara 2020 jämfört med 2019” (*Budget ur balans – en granskning av äldreomsorgens ekonomi och arbetsmiljö*, Arena Idé, mars 2020).

Men på vägnar av nedskärningspolitikerna hävdar Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i sin nya ekonomirapport att alla ”påståenden om att kommunerna har dragit ned på äldreomsorgen är felaktiga” (SKR: *Ekonomirapporten, maj 2020*, sid 58).

Enligt SKR behöver dock landets kommuner och regioner ett tillskott på 8 miljarder kronor om välfärden ska klara coronakrisen. Det är alldeles för lågt räknat.

SKR:s prognoser hade redan när de publicerades körts över av krisutvecklingen; vad gäller arbetslösheten, minskningen av antalet arbetade timmar och dess påverkan på skatteinkomsterna samt kostnaderna för att åtgärda den växande ”vårdskulden” i pandemins spår.

Kommuner och regioner behöver ett årligt tillskott på omkring 50 miljarder kronor för att klara krisen och påbörja en nödvändig upprustning av välfärden, höja lönen och förbättra villkoren för personalen inom vård, skola och omsorg.

Det i sin tur kräver organisering och kamp för en helt annan politik än dagens – en socialistisk politik som låter superrika, storföretag och banker betala för den totalrenovering och omställning av samhället som krisen har gjort akut.

Proletären

”Vi betalar inte”

Filip Astvald (Ledare)

Proletären 14/5 2020

Det är inte de i toppen av samhällspyramiden som kommer drabbas av nedskärningarna och försämringarna i coronakrisen. Men de lär återigen skicka räkningen till oss.

När Corona bara var ett okänt influensavirus långt bort i Asien fick vi på lagret ett besked som inte var det roligaste att få. Vår arbetsplats i Örebro skulle sluta existera, allt skulle centraliseras och bildelarna vi skickar ut över Sverige skulle nu skickas från centrallagret i Danmark.

Stämningen blev ganska tryckt alldeles efter det där mötet när vi alla fått reda på att vi var uppsagda. Ingen visste riktigt vad man skulle säga men stämningen lättade något ganska snabbt. Vi blev lovade omställningsbidrag, vi skulle få hjälp att söka oss till andra arbetsplatser eller utbildningar.

Ingen skulle lämnas i sticket. Även om det var prat om en kommande lågkonjunktur redan då, så såg arbetsmarknaden ganska ljus ut och lagerarbete är lätt att få i Örebro för den som ville fortsätta jobba på lager.

Sen smög sig då viruset ända hit till oss i Sverige och man började tala om att viruset kommer utlösa en kapitalistisk kris som kommer påminna om den vi såg i 30-talets USA. Nu ser inte den där framtida arbetsmarknaden lika ljus ut längre. Uppsägningarna och de lagda varslen riskerar att göra så att vi som jobbar på lagret får sällskap av hundratusentals andra som nu ska konkurrera om jobben med oss när vi går ut i arbetslöshet i sommar.

Det var en del som sa att vi som tillhörde den generation som växte upp i svallvågorna av 90-talskrisens nedskärningar och privatiseringar var den första generation efter andra världskriget som skulle få sämre livsmöjligheter än våra föräldrar. Efter finanskrisen 2008 kunde vi läsa i en del tidningar om den ”förlorade generationen”. Vad kommer att sägas och skrivas om den generation som växer upp efter detta kommande stålbad?

När alla de pengar som nu lånas upp för att klara av de värsta följderna av coronapandemin och pumpas in i företagen för att undvika en total ekonomisk kollaps ska betalas tillbaka så kommer räkningen med all sannolikhet hamna i knäet på oss vanliga jobbare. Precis som efter 90-talskrisen.

Om det är något som denna pandemi visar så är det att det inte är de i toppen av samhällspyramiden som behövs för att samhället ska fungera. Det är inte heller de som kommer att drabbas av nedskärningarna och försämringarna. Men däremot är det de som kommer skicka räkningen.

Stefan Sundström skrev 2003 en låt med titeln ”Vi betalar inte”. Låten handlar egentligen om att plankas och inte betala på tunnelbanan i Stockholm, men det är tre ord som jag tycker alla borde ha i bakhuvudet och säga högt när räkningen kommer denna gång. För det alternativet har vi nämligen: Vi vägrar betala er kris!

Liberale göteborgspolitikern: Rätt till heltid orsak till smittspridning på äldreboenden

Alexandra Nylund & August Eliasson

Proletären 14/5 2020

De anställdas rätt till trygga anställningar och heltid orsakar spridning av covid-19 på äldreboenden. Det menar Jens Adamik (L), ordförande i Stadsdelsnämnden Norra Hisingen i Göteborg..

I ett klipp med Jens Adamik (L), ordförande i stadsdelsnämnden Norra Hisingen i Göteborg, som [delats på Facebook](#) säger han att smittspridningen på äldreboenden i staden har förvärrats på grund av rätten till heltid och trygga anställningar. Klippet är från podden Roten till ont där Adamik diskuterar lobbyism.

– **Nu ser man till exempel** i corona, så smittas människor på äldreboenden. En viktig del i det är att folk jobbat heltid. Anledningen till att de jobbar heltid är att LO har lobbats på S att alla ska ha rätt till heltid.

Jens Adamik, som förmodligen aldrig arbetat inom äldreården, menar i sin utläggning att om färre anställda arbetat heltid hade smittspridningen minskat, trots att flera undersökningar och rapporter pekar på det rakt motsatta. Ofta pekas de otrygga anställningarna ut som en av orsakerna till att smittan har spridits, genom att fler inte har råd att sjukskriva sig.

Detta är inget Liberalen Adamik väljer att bry sig om:

– Eftersom man inte behöver lika mycket folk på ett äldreboende alla tider på dygnet, utan man behöver på morgonen och eftermiddagen, och eftersom man måste ha människan i åtta timmar, så får man flytta runt dom. Och då sprider man smitta.

Rätten till heltid inom Göteborgs Stad infördes 2012 med stöd av den dåvarande röd-gröna majoriteten i kommunfullmäktige. En dålig reform, menar Jens Adamik.

– **Hade vi haft corona** innan kravet kom från LO och S, då hade vi haft mindre smittspridning på äldreboenden, säger han i intervjun.

En som inte delar Jens Adamiks uppfattning är Roza Nordh, specialistundersköterska inom demens och psykiatri på ett äldreboende på Hisingen, Göteborg.

– Det är nedvärderande att han uttrycker sig så här om oss som möter och arbetar med smittan varje dag, som att vi inte är värda något. Och har politikerna på norra Hisingen sjunkit så lågt att ingen agerar på ett sådant uttalande? Skandal.

Istället lyfter hon fram andra orsaker bakom smittspridningen på äldreboenden.

– Brister! Brister i information och skyddsutrustning. När vi väl fick skyddsutrustning var den undermålig.

– Och underbemanning, många har varit hemma sjuka vilket har gjort det väldigt tungt för dem som var kvar. Många har fått jobba dubbla skift. Det är klart att ordinarie personal och vikarier har flyttats runt, det har ju inte funnits folk. Vi har gjort allt vi kunnat för att stoppa smittan.

Striden om strategierna

Tor Härnqvist

Proletären 15/5 2020

Gör Folkhälsomyndigheten tillräckligt eller behövs det mer radikala åtgärder för att stoppa coronaepidemin? Är Sveriges eller omvärldens strategi som är ett experiment?

Infektionsläkaren Tor Härnqvist skriver om den känslofyllda debatten som blossat upp i media.

Det svenska smittskyddsarbetet har gamla anor. Det finns ett behov att skydda befolkningen (och från företagets och statens sida även profiterna) från smittsamma infektioner.

Redan 1771 inrättades den första karantänsanläggningen på Känso i Göteborgs södra skärgård. I en liten byggnad kallad parloiren – efter franskans ord för att samtala – togs skepp emot under säkra förhållanden. Genom en gallerförsedd lucka och över en ridå av svavelhaltig rök fördes samtal för beslut om eventuell karantän. Byggnaden står kvar men är svår att besöka då Känso fortfarande är militärt område.

Folkhälsomyndigheten är däremot en ganska ung och på flera vis unik skapelse. Bildandet skedde så sent som 2014 då Statens folkhälsoinstitut, Smittskyddsinstitutet och delar av Socialstyrelsen slogs ihop. Smittskyddsfrågorna överfördes till den nya myndigheten 1 juli 2015 och de hamnade därmed ihop med mer generella folkhälsofrågor, under en och samma generaldirektörs ansvar.

Den första rapporten om det nya coronaviruset kom från kinesiska myndigheter till Världshälsoorganisationen (WHO) den 31 december. Från detta datum fram till idag har Folkhälsomyndighetens rekommendationer ändrats i flera steg. Just det kan framstå som veligt men är egentligen inga konstigheter. Hållningen måste utvecklas i takt med en epidemi.

Myndighetens råd fokuserar på de grova dragen och kan i korthet sammanfattas som rekommendationer (och i vissa fall förordningar) om social distansering, handhygien samt stanna hemma vid sjukdom. Folkhälsomyndighetens rekommendationer riktar in sig på åtgärder som bedöms ha mest inverkan i varje givet läge samtidigt som de ska vara uthålliga över tid.

I den senare vågskålen ligger att inte sätta in åtgärder innan de bedöms ha önskvärd effekt på epidemins utbredning, så att inskränkningarna ska uppfattas som samhälleligt acceptabla. Att rekommendationerna har haft effekt är otvivelaktigt. Det illustreras av att antalet fall av influensa, RS-virus och vinterkräksjuka – samtliga virala infektionssjukdomar som brukar utgöra en stor belastning på sjukvården – har varit närmast obefintligt, jämfört med normala nivåer.

Striden handlar snarare om åtgärderna har varit tillräckligt långtgående och om den numera rikskända statsepidemiologen Anders Tegnell och hans kollegor varit tillräckligt klarsynta och proaktiva.

Klart är att deras förhållningssätt är kontroversiellt. Det har debatterats flitigt på sociala medier men även i media – både i Sverige och internationellt. Aldrig tidigare har så många haft åsikter om epidemiologi och smittskyddsfrågor som nu.

Det har påståtts från olika håll att det skulle pågå ett svenskt experiment. Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlson har kontrat med att ”experimentet är att låsa in en befolkning” såsom andra delar av Europa och världen har gjort.

Det har också formerats en motpol till Anders Tegnell personifierat av Anders Jansson och Björn Olsen. Den 5 mars skrev den förstnämnda av de två en debattartikel i Läkartidningen under rubriken ”Livsfarliga råd till vården och samhället”.

Jansson arbetar till vardags med att avbilda hjärtan med magnetkamera på Danderyds sjukhus. Tillsammans med, den i infektionssammanhang betydligt mer välkända, infektionsprofessorn Björn Olsen och 20 andra forskare formulerade de uppföljande kritik publicerad på Dagens Nyheters debattsida 14 april. Budskapet var bland annat att de folkvalda måste gripa in med

snabba och radikala åtgärder, eftersom de menade att tjänstemännen som nu styr saknar talang att förutse eller begränsa coronaepidemin.

Ännu en trätöfråga mellan många av kritikerna och ansvarig myndighet har varit om man ska stänga grundskolor och förskolor. På en presskonferens den 13 mars slog generaldirektör Carlson fast att ”den här myndigheten är inte bara en smittskyddsmyndighet, den här myndigheten har också det övergripande ansvaret för barns hälsa och inte minst för deras psykiska hälsa”.

Mot denna bakgrund menade han att en generell skolstängning inte skulle vara önskvärd. Detta uttalande kan nog sägas illustrera den hållning som Folkhälsomyndigheten kommit att inta.

Att Sverige bemött covid-19-pandemin på ett annat vis än många andra länder i världen kan delvis tillskrivas förbudet mot ministerstyre. Detta är reglerat i regeringsformens 12:e kapitel.

Som jämförelse meddelade Danmarks statsminister Mette Fredriksen den 13 mars att hon beslutat stänga landets gränser. På andra sidan Atlanten lägger Donald Trump numera fram handlingslinjen på närmast dagliga presskonferenser. Där tycks som att ansvariga myndigheter av och till blir informerade om hans beslut samtidigt som allmänheten – via tv. Faktum är att USA:s smittskyddsmyndighet CDC inte haft någon pressträff sedan den 9 mars.

Det finns också negativa följd effekter av det, som på engelska, kommit att kallas för ”the great lockdown”. Ett sådant, kanske mindre uppenbart, exempel är en kraftigt ökning av mäns våld mot kvinnor i nära relationer med följd att WHO har gått ut med en speciell propå om att inte glömma av kvinnofrid.

När nu övriga nordiska och europeiska länder så smått börjar öppna upp sina samhällen igen återstår att se vad som händer med både smittspridning och folkhälsan i stort. Vi befinner oss långt från slutet av covid-19-pandemin. Folkhälsa är komplex.

Vilken strategi som kommer att visa sig mest lyckad går därför ännu inte att svara på. Sannolikt kommer den frågan inte heller att avgöras med ett entydigt svar. Det står emellertid klart att utvärderingen inte bara kan baseras på antalet personer som vårdats på IVA eller avlidit i covid-19.

Revolution

Covid-19 och förorten: ”Det handlar om klass, inte etnicitet”

Ylva Vinberg

Revolution 14/5 2020

Ebba Busch Thor hävdar att orsaken till att fler smittas av Corona i förorterna är för att invandrare är ”analfabeter”. Men hennes illa dolda rasism kan inte sopa klassklyftor och orättvisor under mattan.

Den 6 april hade 3 143 personer bekräftats smittade i Stockholm, vilket motsvarade 13 smittade per 10.000 invånare. Men genomsnittet var betydligt högre i förorterna. I Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta var siffran 47 och 37 smittade per 10.000.

Detta såg Kristdemokraternas Ebba Busch Thor som en chans att återigen prata om ”problemet” med andra kulturer. I en debattartikel i Aftonbladet den 2 april, [”Våga tala klarspråk om corona och förorten”](#), skrev hon:

Somalierna har ofta tätare familjerelationer än svenskarna. De är uppfostrade i en omgivning där man inte nödvändigtvis litar på myndigheter. Analfabetismen är utbredd (för svenska förhållanden) och somalierna har inte samma tradition av skriftlig information eller av medicin.

Detta är bara struntprat. Förklaringen till siffrorna är att majoriteten av de som bor i förorten är arbetare som inte kan arbeta hemifrån, många gånger inte har råd att stanna hemma vid sjukdom, har lägre löner och sämre arbetsvillkor, måste ta kollektivtrafiken till jobbet och bor mer trångbott.

Enligt Folkhälsokollen 2018 avstod 9,2 procent av invånarna i Rinkeby läkemedel på grund av ekonomiska skäl, vilket är den högsta siffran i länet. Människors hälsa är en klassfråga.

I Malmö har var fjärde lokalvårdare, vartannat vårdbiträde och överhälften av alla undersköterskor utländsk bakgrund. Samma personer som politiker som Busch Thor hyllar i vården för att de riskerar livet, attackerar hon i nästa andetag för att de blir sjuka.

I Expressen-artikeln [”De har inte råd med social distansering: På liv och död”](#), berättar Duska Jovanovic som bor i Lindängen i Malmö att hon måste ta tre bussar för att ta sig till sitt jobb som städare hos personer som arbetar hemifrån. Hennes familj består av sju personer som bor i en fyra. Hennes sambo har förlorat jobbet på grund av den kris som Coronaviruset utlöst, och har inget annat val än att jobba för att familjen ska klara sig. Hennes son Dusan förklarar:

Man talar om folk i miljonprogrammen som en riskgrupp men utifrån att de är analfabeter, att deras kultur säger att de inte ska följa myndigheter – men det är ju inte sant. Det mest logiska svaret på varför människor i utsatta områden drabbas mest är trångboddhet, att man inte kan jobba hemifrån.

Och:

Människor som bor här är alltid extra utsatta, bara att nu är det på liv och död. Att politiker och andra makthavare försöker göra detta till en fråga om etnicitet snarare än klass visar att de vägrar ta ansvar.

Läkaren Narghess Nasser som arbetar på vårdcentralen i Rinkeby i Stockholm berättade för Dagens Nyheter: ”I en tvåa kan det bo sex personer, då är det svårt att skydda sig eller isolera sig. Majoriteten som bor här tillhör arbetarklassen. Vi har haft många smittade som är undersköterskor, jobbar inom hemtjänst och äldreboende, barnskötare, busschaufförer. Sedan lever många äldre nära sina vuxna barn.”

Zakaria Abukar Mohamed, som äger en hårsalong i Rinkeby och förlorade sin far i viruset, berättar i samma DN-artikel om sin ilska mot politiker som Ebba Bush Thor: ”Min pappa fördes till sjukhus när det pratades som mest och var död när den där politikern skrev att vi var analfabeter. Jag var arg, men inte förvånad...Vi är precis som alla andra med känslor och tankar. Hur kan man göra det här till ett somaliskt problem?”

Det är uppenbart att Busch Thor lever i en annan värld än vi andra. En där det börjar bli acceptabelt att spy ur sig rasism och klassförakt på landets debattsidor.

Kampen mot pandemin en kamp mot klassamhället

Politikerna försöker skylla smittspridningen på arbetarklassen. Ansvaret ligger hos invandrare som vägrar följa råd från myndigheterna, unga som nyttjar de barer som regeringen låter hålla öppet och sjuka arbetare som tar sig till jobbet för att de inte har råd att stanna hemma. Men av någon anledning är det aldrig regeringens fel.

Det är politiker, inklusive den nuvarande regeringen, som skurit ner och privatiserat välfärden, infört otrygga anställningar med lägre löner och passivt sett på medan miljonprogrammen förfaller och trångboddheten ökar. Det är politiker och kapitalister som ökat klassklyftorna i samhället och därmed bär ansvaret för att fler smittas i förorterna.

Regeringen är beredd att göra vad som helst för att skydda kapitalisternas vinster och har erbjudit 635 miljarder i räddningspaket till storföretagen. Men de är inte beredda att vidta några åtgärder mot covid-19 som hotar kapitalisternas vinster.

Om de velat hindra smittspridningen hade de sett till att stänga ner icke-samhällsnödvändiga arbetsplatser och beordrat storföretagen att betala full lön för de som måste stanna hemma. De hade sett till att ordna skyddsutrustning åt alla som arbetar i samhällsnödvändiga arbeten. De hade exproprierat tomma lägenhetsbyggnader för att minska trångboddheten. De hade sett till att alla som har otrygga anställningar får fast anställning för att folk inte ska vara rädda att förlora jobbet om de stannar hemma för att de är sjuka.

Kampen mot pandemin måste vara en kamp mot hela klassamhället som alltid kräver att det är arbetarklassen som ska bära bördan och sedan få skulden för alla problem. Kampen mot den rasistiska hetsen mot förorten är en kamp mot kapitalismen, som är det verkliga hindret för att lösa krisen.